

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Opinia Instytutu na Rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris dotycząca niekonstytucyjności przepisów poselskiego projektu ustawy z dnia 25 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (druk sejmowy nr 748)

Spis treści

1. Główne tezy.....	2
2. Wprowadzenie.....	3
3. Zarzut materialny – bezpodstawny wyłom w konstytucyjnej zasadzie ochrony władzy rodzicielskiej.....	5
4. Zarzut formalny – niekonstytucyjne ograniczenie praw rodziców w oparciu o przepisy rozporządzenia.....	10
5. Rekomendacja	12

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

1. Główne tezy

- Poselski projekt ustawy z dnia 25 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (druk sejmowy nr 748) nie powinien zostać podpisany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Budzi on zastrzeżenia zarówno natury materialnej, jak i formalnej.
- Zarzutem materialnym wobec projektu jest jego niezgodność z art. 47 (prawna ochrona życia rodzinnego), z art. 48 (domyślna pełnia praw rodzicielskich rodziców nad ich dzieckiem) oraz z art. 53 ust. 3 Konstytucji RP (prawo rodziców do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego zgodnie ze swoimi przekonaniem).
- Pozbawienie rodziców jakiegokolwiek wpływu na to, z jaką konkretnie osobą udzielającą świadczenia zdrowotnego (psycholog, psychiatra, psychoterapeuta) będzie miało styczność ich dziecko, z jednej strony rozrywa więź łączącą rodziców z dziećmi (art. 47), a z drugiej strony stanowi dowolną i arbitralną ingerencję władzy publicznej w prawa rodzicielskie rodziców nad ich własnymi dziećmi.
- Zarzutem formalnym wobec projektu jest jego niezgodność z art. 31 ust. 3 (zakaz ustanawiania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw inaczej niż w ustawie), art. 48 ust. 2 (zakaz ograniczania praw rodzicielskich w przypadkach innych niż określone w ustawie) oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP (nakaz stosowania rozporządzenia wyłącznie w celu wykonania ustawy, w której zawarto szczegółowe upoważnienie).
- Ograniczenie praw rodzicielskich zostało dokonane nie w przewidzianej przez Konstytucję RP formie ustawy, ale w formie odesłania do aktu niższej rangi niż ustawa – rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r., wychodząc zarazem poza jego cel, jakim jest wykonanie art. 31d ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- Prawa rodziców w odniesieniu do decydowania o zdrowiu ich własnego dziecka będą zatem mogły być odbierane z dnia na dzień w wyniku jednoosobowej decyzji aktualnego Ministra Zdrowia.
- Dyplom psychologa nie daje jego posiadaczowi przymiotu „neutralności światopoglądowej”. Wśród konstytucyjnie chronionych praw rodziców można doszukiwać się prawa do tego, by ich dzieci korzystały z przysługujących im świadczeń zdrowotnych u specjalistów podzielających ich światopogląd, a przynajmniej odnoszących się z szacunkiem do tego światopoglądu i dających rękojmię, że nie będą podejmować względem dziecka działań mających na celu skonfliktowanie go z rodzicami. Dotyczy to również działań związanych z tzw. „zmianną płci”, czyli tranzycją.
- Poselski projekt ustawy powinien zostać gruntownie przerehabilitowany; akceptowalnym minimum byłyby następujące propozycje: (1) przywrócenie ustawowo określonego limitu wizyt w odniesieniu do małoletnich, (2) wprowadzenie obowiązku udowodnienia (lub przynajmniej uprawdopodobnienia), że została podjęta próba uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego na wizytę, albo przedstawienia powodów, dla których próba taka nie mogła zostać podjęta w danych okolicznościach, (3) jasne określenie, że regulacje dotyczą wyłącznie sytuacji kryzysowych, a nie dowolnych, (4) określenie katalogu świadczeń w ustawie, a nie w rozporządzeniu.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

2. Wprowadzenie

W dniu 11 października 2024 r. grupa posłów Koalicji Obywatelskiej reprezentowana przez posła Martę Golbik (przewodniczącą sejmowej Komisji Zdrowia) złożyła w Sejmie projekt ustawy o zmianie ustawy - o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw (druk nr 748)¹.

Projekt ustawy liczy zaledwie około 6.400 znaków (około 950 wyrazów) i składa się z trzech artykułów. Artykuł pierwszy nowelizuje przepisy ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta², dodając do niej art. 7a, zmieniając brzmienie art. 9 ust. 2, ust. 7, ust. 8, dodając pkt 2a w art. 14 ust. 2, dodając ust. 3a w art. 17, zmieniając brzmienie art. 17 ust. 4. Artykuł drugi nowelizuje przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty³, zmieniając brzmienie art. 31 ust. 1, ust. 5-7, dodając ust. 6a w art. 32 oraz zmieniając brzmienie art. 34 ust. 5. Artykuł trzeci określa termin wejścia ustawy w życie na 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Istotą projektowanych regulacji jest usunięcie wymogu rodzica („przedstawiciel ustawowy”) na uzyskanie przez jego dziecko („pacjent małoletni, który ukończył 13 lat”) świadczeń zdrowotnych:

- w zakresie opieki psychiatrycznej
- realizowanych w warunkach ambulatoryjnych
- z wyłączeniem porad lekarskich,
- w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴.

Warunki te muszą być spełnione łącznie, co przedstawicielka wnioskodawców Marta Golbik na posiedzeniu Komisji Zdrowia 23 czerwca 2025 r.⁵ uzasadniała następująco: „Przyjęliśmy przedstawiane rozwiązanie przede wszystkim z tego powodu, że są nieuregulowane jeszcze zawody – zawód psychologa czy zawód psychoterapeuty. Przyjęliśmy, że będzie to udzielane **tylko w ramach funduszu, czyli w ramach świadczeń Narodowego Funduszu Zdrowia**, w ramach pierwszego poziomu referencyjnego, bo tam jednak są osoby sprawdzone. **Nie zdarzy się sytuacja, że osoba nieletnia pójdzie do prywatnego gabinetu**, gdzie specjalista nie będzie specjalistą, czyli **nie możemy narazić osób nieletnich na to, że skorzystają z takiej pomocy w obiegu prywatnym**, mimo że były zgłaszane oczywiście takie uwagi do nas, że powinniśmy to rozszerzyć o prywatne gabinety. Jednak nie zdecydowaliśmy się, żeby nie ryzykować

¹ Druk 748. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw, 11.10.2024, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=748> (dostęp: 25.07.2025).

² Tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 581.

³ Tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 1287.

⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 146.

⁵ Zapis przebiegu posiedzenia sejmowej Komisji Zdrowia, 23.06.2025, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/biuletyn.xsp?skmr=ZDR-82> (dostęp: 25.07.2025).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

sytuacją, w której bez regulacji tych zawodów ktoś trafi w złe miejsce. Być może to będzie wymagało zmiany w przyszłości. Szanowna Komisja będzie mogła pochylić się nad tym po uregulowaniu zawodów”. Na posiedzeniu komisji również podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia Urszula Demkow uspokajała, że „na pierwszym poziomie w pierwszym koszyku nie ma w ogóle lekarza, nie ma świadczeń lekarskich, tylko z koszyka świadczeń jest jedynie pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna, ale bez lekarza, więc **nie ma jakiegokolwiek farmakologii**”.

Przepisy, o których mowa, wydane na podstawie wspomnianego art. 31d, w zakresie wyznaczonym przez art. 15 ust. 2 pkt 4 tej ustawy („Świadczeniobiorcy przysługują świadczenia gwarantowane z zakresu: [...] opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień”) to rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień⁶, a konkretnie § 3 pkt 3 lit. a tego rozporządzenia („Świadczenia gwarantowane są realizowane w warunkach [...] ambulatoryjnych: a) psychiatrycznych i leczenia środowiskowego (domowego)”) oraz § 4 ust. 8, zgodnie z którym wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży określony jest w załączniku nr 8 do rozporządzenia. Zarówno ust. 8, jak i załącznik nr 8, zostały dodane tam rozporządzeniem z 14 sierpnia 2019 r.⁷ W wykazie zawartym w załączniku nr 8 znajdują się:

1. **Zespół środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży -I poziom referencyjny:** 1) porada psychologiczna diagnostyczna, 2) porada psychologiczna, 3) sesja psychoterapii indywidualnej, 4) sesja psychoterapii rodzinnej, 5) sesja psychoterapii grupowej, 6) sesja wsparcia psychospołecznego, 7) wizyta domowa lub środowiskowa, 8) wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową,
2. **Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży -I poziom referencyjny:** 1) porada psychologiczna diagnostyczna, 2) porada psychologiczna, 3) sesja psychoterapii indywidualnej, 4) sesja psychoterapii rodzinnej, 5) sesja psychoterapii grupowej, 6) sesja wsparcia psychospołecznego, 7) wizyta domowa lub środowiskowa, 8) wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową,
3. **Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - poradnia zdrowia psychicznego - II poziom referencyjny:** ~~1) porada lekarska diagnostyczna, 2) porada lekarska terapeutyczna, 3) porada lekarska kontrolna⁸;~~ 4) porada psychologiczna diagnostyczna, 5) porada domowa lub środowiskowa, 6) sesja psychoterapii indywidualnej, 7) sesja psychoterapii rodzinnej, 8) sesja psychoterapii grupowej, 9) porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym, 10) program terapeutyczno-rehabilitacyjny dla osób z autyzmem dziecięcym,
4. **Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - II poziom referencyjny:** 1) świadczenia dzienne psychiatryczne rehabilitacyjne dla dzieci i młodzieży, 2) ~~porada lekarska diagnostyczna, 3) porada lekarska terapeutyczna, 4) porada lekarska kontrolna,~~ 5) porada psychologiczna diagnostyczna, 6) porada domowa lub środowiskowa, 7) sesja

⁶ Dz.U. 2019 poz. 1285.

⁷ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, Dz.U. poz. 1640.

⁸ Tekst przekreślony dotyczy porad lekarskich, nieobjętych omawianą nowelizacją.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

- psychoterapii indywidualnej, 8) sesja psychoterapii rodzinnej, 9) sesja psychoterapii grupowej, 10) porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym, 11) program terapeutyczno-rehabilitacyjny dla osób z autyzmem dziecięcym,
5. **Ośrodek wysokospecjalistycznej całodobowej opieki psychiatrycznej - III poziom referencyjny:** 1) świadczenia w izbie przyjęć, 2) świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży.

3. Zarzut materialny – bezpodstawny wyłom w konstytucyjnej zasadzie ochrony władzy rodzicielskiej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej⁹ określa w preambule samą siebie jako „prawa podstawowe dla państwa oparte na [...] zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot”. Pierwszą, najważniejszą wśród tych wspólnot jest właśnie rodzina, o której wspomina się w dwóch pierwszych rozdziałach Konstytucji (rozdział I – art. 18, rozdział II – art. 47, art. 48, art. 53 ust. 3, art. 70 ust. 3, art. 71 ust. 1). Najważniejszym, bo umiejscowionym w rozdziale I ustawy zasadniczej, dotyczącym zasad ustrojowych, pozostaje artykuł 18, zgodnie z którym „małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i **rodzicielstwo** znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. Artykuł 71 ustęp 1 dodaje, że „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny”. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 maja 2005 r.¹⁰ potwierdził, że „art. 18 jest wyrazem tej samej aksjologii, która inspirowała treść art. 71 Konstytucji” i „nakazuje podejmowanie przez państwo takich działań, które umacniają więzi między osobami tworzącymi rodzinę, **a zwłaszcza więzi istniejące między rodzicami i dziećmi** oraz między małżonkami”.

Jako należące do terminologii prawa konstytucyjnego należy postrzegać także pojęcie **władzy rodzicielskiej** – nawet jeżeli zostało ono wyrażone wprost dopiero na poziomie ustawowym – w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym¹¹.

Art. 95 § 1. Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązki i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw. § 2. Dziecko pozostające pod władzą rodzicielską winno rodzicom posłuszeństwo, a w sprawach, w których może samodzielnie podejmować decyzje i składać oświadczenia woli, powinno wysłuchać opinii i zaleceń rodziców formułowanych dla jego dobra. § 3. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny. § 4. Rodzice przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinni je wysłuchać, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala, oraz uwzględnić w miarę możliwości jego rozsądne życzenia.

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483, z późn. zm.

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 maja 2005 r. sygn. akt K 16/04, Dz.U. z 2005 r. nr 95 poz. 806.

¹¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Art. 96. § 1. Rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

Z początku planowano umieszczenie tego pojęcia w obecnym przepisie art. 48 ust. 2 Konstytucji RP, lecz w 1997 r., podczas debaty Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, ekspert Komisji prof. Maciej Zieliński stwierdził, że umieszczanie go tam wydaje się zbędne, gdyż „**władza rodzicielska jest jednym z fragmentów wszelkich praw rodziców**”, a zatem zawiera się w sformułowaniu „**prawa rodzicielskie**”, które „chroni w większym stopniu rodziców, bo ten przepis zabezpiecza przed ograniczeniami, gdyby odnieść to do władzy rodzicielskiej”¹². Ostatecznie art. 48 oraz art. 53 ust. 3 wyglądają następująco:

Art. 48. 1. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. 2. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Art. 53. 3. Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem. Przepis art. 48 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Konstytucja RP zawiera więc gwarancje, zgodnie z którymi rodzicom domyślnie przysługuje pełnia władzy rodzicielskiej. Wśród praw rodzicielskich mieści się także prawo do wychowania. Wypada przypomnieć, że, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego wyrażonym w wyroku z dnia 23 czerwca 2008 r.¹³, „Konstytucja reguluje tylko jeden, «światopoglądowy» aspekt wychowywania, łączy pojęcie wychowywania z władzą rodzicielską i przyznaje pierwszeństwo wyboru metod i kierunku wychowywania rodzicom. Wychowywanie w rozumieniu tych artykułów «oznacza zaszczepianie i umacnianie w dzieciach określonego światopoglądu, przekonań, systemu wartości, zasad obyczajowych, moralnych i etycznych – przez świadomą działalność rodziców» – albo – na gruncie art. 53 ust. 3 Konstytucji – wybrane przez nich instytucje np. szkoły czy związki wyznaniowe”.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2003 r.¹⁴ orzekł, że **celem art. 48 ust. 2 jest „zapewnienie ochrony konstytucyjnej praw rodziców przed dowolną, arbitralną ingerencją władzy publicznej”**. Niestety, taką właśnie ingerencją wydaje się regulacja projektowana w omawianej ustawie.

Zgodnie z prorodzinną linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego, jeszcze w uzasadnieniu wspomnianego wyżej projektu rozporządzenia z 14 sierpnia 2019 r. (dodającego do rozporządzenia z 19 czerwca załącznik nr 8 poświęcony opiece psychiatrycznej dzieci

¹² Komisja Konstytucyjna Zgromadzenia Narodowego, Biuletyn XLIV, Obrady w dniu 10.03.1997, s. 67, https://bs.sejm.gov.pl/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/2UB2QEHLJ4436VFPL8IYD11YNF6NDA.pdf.

¹³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2008 r. sygn. akt P 18/06, Dz.U. z 2008 r. nr 119 poz. 770.

¹⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 kwietnia 2003 r. sygn. akt K 18/02, Dz.U. z 2003 r. nr 83 poz. 772.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

i młodzieży), procedowanego pod numerem MZ 822¹⁵, wskazywano, że „obszar związany z rozwojem psychospołecznym dziecka i nastolatka jest zagadnieniem wielopoziomowym i wieloczynnikowym, a zdrowie psychiczne dziecka zależy również od czynników związanych ze środowiskiem rodzinnym i szkolnym, takich jak: sytuacja rodzinna dziecka i otwartość opiekunów na współpracę z różnymi instytucjami. [...] Problemy zdrowia psychicznego dzieci narastają i są wynikiem wielu czynników w tym globalizacji, warunków społecznych, ekonomicznych, trudności okresu dorastania, życia rodzinnego (rozpad/rozwód w rodzinie), poziomu relacji rodziców do dziecka, który w stopniu ograniczonym może zwiększać poczucie osamotnienia i zwiększać ryzyko wystąpienia zachowań autodestrukcyjnych”.

Tymczasem już w uzasadnieniu, o 6 lat późniejszego, projektu ustawy uchwalonej 25 czerwca 2025 r. projektodawcy kilkakrotnie posługują się pojęciem obcym językowi prawnemu, jakim jest „system rodziny” (w rzeczywistości rodzina nie jest „systemem”, lecz wspólnotą lub instytucją); celem projektowanych regulacji jest jakoby „wzmocnienie systemu rodziny w przypadkach trudności i problemów dotyczących młodych ludzi” (strona 5), „zaproponowane rozwiązania prawne koncentrują się także na wzmocnieniu systemu rodziny w sytuacji kryzysu zdrowia psychicznego młodzieży” (strona 11). Projektodawcy zdają się zatem wychodzić z założeń antropologicznych sprzecznych nie tylko z prawem naturalnym, ale także z Konstytucją RP; z założeń tych miałyby wynikać, jakoby małoletni domyślnie i pierwszoplanowo uczestniczył w „systemie opieki zdrowotnej”, a w „systemie rodziny” tylko drugoplanowo i pomocniczo.

Rzeczywistość wygląda odwrotnie – „bezpośrednimi wychowawcami w stosunku do swoich dzieci pozostają zawsze na pierwszym miejscu rodzice. Rodzice mają też w tej dziedzinie pierwsze i podstawowe uprawnienia. Są wychowawcami, ponieważ są rodzicami. [...] W tych dziedzinach, gdzie rodzina nie może skutecznie działać sama, zasada pomocniczości wspiera miłość rodzicielską, odpowiada dobru rodziny. Pomocniczość dopełnia w ten sposób miłość rodzicielską, a równocześnie potwierdza jej fundamentalny charakter. Wszyscy inni uczestnicy procesu wychowawczego działają poniekąd w imieniu rodziców, w oparciu o ich zgodę, a w pewnej mierze nawet ich zlecenie”¹⁶.

Przedstawicielka wnioskodawców konsekwentnie zdaje się podtrzymywać opinię, jakoby dyplom psychologa (choćby ustawa dotyczy także psychoterapeutów oraz terapeutów środowiskowych) sam w sobie nadawał jego posiadaczowi jakiś rodzaj przymiotu domyślnej nieomyślności. 23 czerwca na posiedzeniu Komisji Zdrowia wyraziła opinię, zgodnie z którą „nie da się w złej wierze zaprowadzić kogoś do psychologa. To są osoby wykształcone, kompetentne,

¹⁵ Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, 11.07.2019, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12322656> (dostęp: 25.07.2025).

¹⁶ Jan Paweł II, list *Gratissimam Sane*, 02.02.1994, punkt 16, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/gratissimam.html (dostęp: 25.07.2025).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

które się zajmują konkretnie dziećmi”, a 17 lipca w wywiadzie prasowym stwierdziła, że: „specjaliści wiedzą, jak w takich sytuacjach pracować, a my im ufamy”¹⁷.

Tymczasem sami psychologowie przyznają, że „psychologia jako nauka eksperymentalna **może próbować** być neutralna, ale psychoterapia już zdecydowanie nie. Pomaganie drugiemu człowiekowi zawsze dotyka wartości, które wykraczają poza czyste fakty. Nie ma w tym nic złego. Przeciwnie, to właśnie dzięki temu terapeuci ratują życie, zdrowie psychiczne i relacje swoich pacjentów. Generalnie ważne jest zatem wybieranie terapeuty, który jest świadom tego, jak jego przekonania moralne i religijne wpływają na podejście do pacjenta i nie udaje neutralnego”¹⁸.

Sam w sobie, dyplom psychologa nie daje zatem jego posiadaczowi przymiotu „neutralności światopoglądowej” czy tym bardziej rodzaju domyślnej „nieomyślności”. Psychologowie, podobnie jak adwokaci, inżynierowie budownictwa czy weterynarze, a także przedstawiciele innych zawodów zaufania publicznego czy księża, są tylko ludźmi, posiadającymi określony światopogląd i kierującymi się w życiu zawodowym wskazaniem tego światopoglądu. Rodzice mają konstytucyjne prawo do tego, by ich dzieci (jeżeli faktycznie potrzebują pomocy o charakterze psychologicznym, psychiatrycznym lub terapeutycznym) korzystały z przysługujących im świadczeń zdrowotnych u psychologów, psychiatrów lub terapeutów dzielących ich światopogląd, a przynajmniej odnoszących się z szacunkiem do tego światopoglądu i dających rękojmię, że nie będą podejmować względem dziecka działań mających na celu skonfliktowanie dziecka z rodzicami, a na poziomie światopoglądowym – wykorzenienie światopoglądu rodziców i zaszczepianie mu odmiennego światopoglądu. Kwestia ta jest szczególnie istotna w przypadkach związanych z orientacją psychoseksualną i tożsamością płciową.

Pierwsza wersja projektu zawarta w oryginalnym druku nr 748 zawierała jeszcze swoisty „bezpiecznik”, przynajmniej częściowo godzący projektowaną zmianę z ochroną samej istoty konstytucyjnych praw rodziców. „Bezpiecznikiem” tym był limit trzykrotności wizyt dla pacjentów małoletnich w wieku od 13. do 16. roku życia – co ograniczałoby je średnio do jednej rocznie, a zatem w sam raz, by były one „pierwszymi wizytami”, zgodnie z intencjami projektodawcy sygnalizującymi problem rodzicowi, który po otrzymaniu informacji od specjalisty mógłby już samodzielnie zdecydować, u którego konkretnie psychiatry, psychologa lub terapeuty kontynuować proces zdrowienia dziecka. „Pierwsze” wizyty niekoniecznie muszą być przecież jednorazowe; mogą być „pierwszymi” w odniesieniu do nowych problemów, które pojawiły się od czasu poprzedniej wizyty. O ile jednak danemu rodzicowi nie została w żaden sposób ograniczona władza rodzicielska, to on, i tylko on, powinien decydować o tym, co zrobić z informacją pozyskaną od specjalisty po „pierwszej” wizycie w danej sprawie. Brak zachowania tego (czy nawet nieco bardziej liberalnego, co mogłoby przecież stanowić przedmiot dyskusji,

¹⁷ Paulina Nodzyńska, *13-latek u psychologa bez zgody rodzica. Koalicja jest za, Konfederacja straszy "zagrożeniem tranzycją"*, 17.07.2025, <https://wyborcza.pl/7,75398,32108562,13-latek-u-psychologa-bez-zgody-rodzica-koalicja-jest-za-konfederacja.html> (dostęp: 25.07.2025).

¹⁸ Bogna Białicka, *Czy psychoterapia może być neutralna światopoglądowo?*, 24.07.2025, <https://pl.aleteia.org/2025/07/24/czy-psychoterapia-moze-byc-neutralna-swiatopogladowo/> (dostęp: 25.07.2025).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

do której jednak nie doszło) limitu po ukończeniu 16., a przed ukończeniem 18. roku życia, sam w sobie stanowił nieuzasadnione, drastyczne ograniczenie praw rodziców.

W opinii sejmowego Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji z 6 listopada 2024 r. zwrócono jednak uwagę, że nawet ówczesna wersja projektu, bardziej przecież niż wersja ostateczna chroniąca prawa rodziców, „budzić może zastrzeżenia w świetle art. 48 ust. 2 oraz art. 72 ust. 2 Konstytucji”¹⁹. Eksperti tłumaczyli, że „przepisy te wyłączają *ex lege* decyzyjność rodziców w odniesieniu do wskazanych świadczeń zdrowotnych, nie przewidując wydania w tym zakresie orzeczenia sądowego”, a ponadto „proponowane regulacje nie zakładają konieczności podjęcia próby uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego małoletniego na udzielenie wskazanych świadczeń”. Zastrzeżenia te pozostają aktualne również w odniesieniu do ostatecznej wersji projektu.

W przywoływanej opinii Biura wskazano wyraźnie, że „władza rodzicielska obejmuje zaś pieczę nad osobą dziecka, zarząd jego majątkiem oraz reprezentowanie dziecka²⁰, zaś **jednym z przejawów jej wykonywania jest podejmowanie decyzji dotyczących diagnostyki oraz terapii dziecka, w których wyraża się troska o dobro małoletniego – w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego**”²¹.

Z punktu widzenia ochrony praw rodziców, w toku prac ustawodawczych należało zatem co najmniej:

1. Nie likwidować ustawowo określonego limitu wizyt,
2. Wprowadzić obowiązek udowodnienia (lub przynajmniej uprawdopodobnienia), że została podjęta próba uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego na wizytę, albo przedstawienia powodów, dla których próba taka nie mogła zostać podjęta w danych okolicznościach,
3. Jasno określić na poziomie ustawy, że regulacja dotyczy sytuacji kryzysowych, a nie dowolnych.

Żadne z tych działań nie zostało podjęte. Ostateczna wersja ustawy istotnie godzi zatem w samą istotę konstytucyjnie chronionych praw rodziców, co wydaje się prowadzić do materialnej sprzeczności z art. 48, art. 53 ust. 3, a formalnie – z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, zgodnie z którym „Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw”.

¹⁹ Bartłomiej Oszkinis, *Opinia prawna dotycząca poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 748)*, 06.11.2024, https://orka.sejm.gov.pl/rexdomk10.nsf/0/E73A031A6B4A789DC1258BC500381FA8/%24File/i2368_24.pdf (dostęp: 25.07.2025).

²⁰ Zob. np. B. Banaszak, *Konstytucja...*, komentarz do art. 48, s. 302 (nb 6); J. Gajda [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2023, komentarz do art. 95, nb 1, Legalis.

²¹ Zob. J. Haberk, *Prawnomedyczne relacje rodzice–dziecko–państwo* [w:] *Dziecko–rodzice–państwo w kontekście świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i przemocy domowej*, red. M. Łączkowska-Porawska, Warszawa 2020, s. 15–17, 24–25.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

4. Zarzut formalny – niekonstytucyjne ograniczenie praw rodziców w oparciu o przepisy rozporządzenia

Konstytucja RP w art. 31 ust. 3 stwierdza, że:

Art. 31 3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Artykuł 48 ust. 2 powtarza zasadę wyłączności ustawowej drogi ograniczania praw w odniesieniu do praw rodzicielskich:

Art. 48. 2. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

W cytowanej powyżej opinii sejmowego Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji z 6 listopada 2024 r. trafnie wskazano, że „zgodnie z art. 48 ust. 2 Konstytucji ograniczenie albo pozbawienie praw rodzicielskich (władzy rodzicielskiej) może nastąpić **tylko w przypadkach określonych w ustawie** i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

W konsekwencji, jak się wskazuje:

- 1) wyłączona jest możliwość trwałej ingerencji w prawa rodziców przez inne niż sąd organy władzy publicznej²²;
- 2) **ustawowa** podstawa ograniczenia (pozbawienia) praw rodzicielskich powinna spełniać wymogi wskazane w art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej (przy uwzględnieniu modyfikacji wynikających z art. 48 ust. 2 Konstytucji)²³

– zatem konieczne jest, by dana regulacja była:

- a) w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków (przydatność);
- b) wymagana do ochrony interesu publicznego, któremu służy (niezbędność);
- c) a ponadto by płynące z niej korzyści pozostawały w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela (proporcjonalność w ścisłym tego słowa znaczeniu)²⁴.

Z rozdziału 3 niniejszej opinii wynika, że projektowana regulacja nie jest proporcjonalna do ciężarów nakładanych na rodziców – odbiera im kluczowe elementy władzy rodzicielskiej,

²² Zob. np. W. Borysiak [w:] *Konstytucja RP...*, t. 1, red. M. Safjan, L. Bosek, komentarz do art. 48, s. 1208 (nb 91); P. Sarnecki [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 2, Art. 30–86, red. L. Garlicki, M. Zubik, Warszawa 2016, komentarz do art. 48, s. 259 (teza 12).

²³ Zob. np. B. Banaszak, *Konstytucja...*, komentarz do art. 48, s. 303 (nb 8); P. Sarnecki [w:] *Konstytucja...*, t. 2, red. L. Garlicki, M. Zubik, komentarz do art. 48, s. 259 (teza 12).

²⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 lipca 2009 r. sygn. akt SK 48/05, Dz.U. z 2009 r. nr 114 poz. 956.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

tworząc płaszczyznę konfliktu i nie tworząc żadnego mechanizmu, który pozwoliłby na stworzenie płaszczyzny porozumienia między rodzicami a dziećmi.

O niezgodności ustawy z Konstytucją RP świadczy jednak także aspekt formalny. Z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2015 r.²⁵ wynika, że „zasada wyłączności ustawy nie wyklucza przekazywania pewnych spraw związanych z urzeczywistnianiem wolności i praw konstytucyjnych do unormowania w drodze rozporządzeń. W porządku prawnym proklamującym zasadę podziału i równowagi władzy, opartym na prymacie ustawy jako podstawowego źródła prawa, **parlament nie może w dowolnym zakresie przekazywać funkcji prawodawczych organom władzy wykonawczej**. Trybunał zwracał uwagę, że **prawodawcze decyzje organu władzy wykonawczej nie mogą kształtować zasadniczych elementów regulacji prawnej**²⁶ i że do unormowania w drodze rozporządzenia mogą zostać przekazane **tylko takie sprawy, które nie mają istotnego znaczenia dla urzeczywistnienia wolności i praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w Konstytucji**²⁷. Trybunał akcentował też, że do unormowania w drodze aktu wykonawczego mogą być przekazane **wyłącznie te sprawy, które nie mają istotnego znaczenia ani z punktu widzenia realizacji konstytucyjnych wolności i praw, ani z punktu widzenia założeń ustawy będącej podstawą do wydania takiego aktu**. Akty wykonawcze – co do zasady – powinny regulować bowiem kwestie techniczne²⁸”.

Tymczasem katalog świadczeń, które dziecko może otrzymywać bez zgody rodzica, nie jest kwestią techniczną. Jest istotnym wyłomem w konstytucyjnej zasadzie ochrony praw rodzicielskich. Co więcej, przebieg prac ustawodawczych nad projektem wskazuje, że sami parlamentarzyści byli tego świadomi. Podczas posiedzenia Komisji Zdrowia 23 czerwca 2025 r. poseł Janusz Cieszyński dostrzegł, że „tu się jednak odnosimy do **aktu delegowanego, który minister zdrowia może sobie zmienić bez żadnych konsultacji z parlamentem**. Widzimy, jakie są tutaj wątpliwości wokół tego tematu. Rozumiem, że to wymagało dużo pracy, żeby ten przepis w tym kształcie przygotować, i że to jest jakiś kompromis, ale może jednak da się przygotować go w sposób bardziej precyzyjny, który uniemożliwiałby ministrowi zdrowia zmianę rozporządzenia w taki sposób. [...] dlaczego nie możemy przepisać z rozporządzenia tego, co tam jest?”. Przewodnicząca Marta Golbik stwierdziła, że jakoby jest to konieczne, by zagwarantować, że świadczeń nie będą udzielać specjaliści poniżej pierwszego poziomu referencyjnego. Na uwagę poseł Anny Dąbrowskiej-Banaszek, że w takim razie wystarczyłoby dopisać poziom referencyjności do samej ustawy, przewodnicząca odpowiedziała, że „wydaje mi się, że to jest bardziej precyzyjne”. Nie odniosła się zatem do istoty zarzutu, który wciąż pozostaje aktualnym, gdyż w konsekwencji katalog świadczeń udzielanych bez zgody rodzica wciąż może zostać arbitralnie zmieniany z dnia na dzień według uznania aktualnego Ministra Zdrowia.

²⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt K 18/14, Dz.U. z 2015 r. poz. 2023.

²⁶ Wyroki z: 24 marca 1998 r., sygn. K 40/97, OTK ZU nr 2/1998, poz. 12; 25 maja 1998 r., sygn. U 19/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 47; 8 czerwca 2011 r., sygn. K 3/09, OTK ZU nr 5/A/2011, poz. 39.

²⁷ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 lutego 2002 r. sygn. akt U. 3/2001, Dz.U. z 2002 r. nr 19 poz. 197.

²⁸ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 maja 2009 r. sygn. akt K 47/07, Dz.U. z 2009 r. nr 89 poz. 737.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

W art. 92 ust. 1 Konstytucja RP stanowi, że:

*Art. 92. 1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i **w celu jej wykonania**. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.*

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 31 marca 2009 r.²⁹ stwierdził, że „im silniej regulacja ustawowa dotyczy kwestii podstawowych dla pozycji jednostki (podmiotów podobnych), tym szersza musi być regulacja ustawowa i tym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych. W tych kwestiach, jeżeli ustawodawca korzysta z owych odesłań, to musi znacznie dokładniej wyznaczyć treść przyszłych rozporządzeń”. Tymczasem omawiana ustawa, zamiast szczegółowo określić tak delikatne zagadnienie, jakim są warunki i limity dokonywania wyłomu w zasadzie ochrony praw rodzicielskich, zupełnie wycofuje się z tych obszarów, poprzestając na odesłaniu do istniejącego już rozporządzenia, wydanego na potrzeby innej ustawy.

Podsumowując, ograniczenie praw rodzicielskich dokonane w omawianej ustawie zostało dokonane nie w przewidzianej przez Konstytucję RP formie ustawy, ale w formie odesłania do aktu niższej rangi niż ustawa – rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r., wychodząc zarazem poza jego cel, jakim było wykonanie art. 31d ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Również pod względem formalnym należy zatem skłaniać się do opinii o niezgodności projektu z Konstytucją RP.

5. Rekomendacja

Mając na uwadze przedstawione uwagi, wskazujące na niezgodność analizowanego projektu ustawy z ustawą zasadniczą, zasadnym jest przekazanie przez Prezydenta RP ustawy Sejmowi do ponownego rozpatrzenia, w trybie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP (weto), albo wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zbadania zgodności ustawy z Konstytucją, w trybie art. 122 ust. 3 Konstytucji RP.

²⁹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r. sygn. akt K 28/08, Dz.U. z 2009 r. nr 58 poz. 485.